

1956
2016

LÁMPÁS

Az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége lapja
III. évfolyam 1. szám, 2016. július

Októberi tűzvirágok

1956

AZ ORSZÁGOS RAJZPÁLYÁZAT KIÁLLÍTÁSA

LÁTHATATLAN KÉZFOGÁS

Együvé tartozás, emlékezz, emlékeztess. Talán a legfontosabb, amit éreztetnünk kell most, az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni hatvanadik esztendőben. Bár a rendszerváltozás óta tisztességgel megemlékezik a világ magyarsága határon innen, határon- és tengereken, óceánokon túl az évfordulókon, az idejében azonban legyen maradandó, kiemelkedő esemény!

Nemcsak amiatt, mert az ötvenediket azonosítatlan magyar és vélhetően idegen zsoldosokkal verette szét az akkori hatalom, máig sem tisztázott körülmények között, s büntetlenek maradtak a vétkesek.

Azért is, mert még élnek közöttünk a múlt tanúiból, akiknek feladata, hogy megértsék az utánunk jövőkkel, min ment keresztül a mi nemzedékünk; miként jutottunk el ahhoz a mához, ami már az ő jövőjüket hordozza. Azért is, mert nekik kell tovább vinni, ápolni a világtörténelemre kiható forradalmunk és szabadságharcunk emlékét, hogy 1956 örök és fénylő példa maradjon.

Világszövetségünket az a megtiszteltetés érte, hogy a Szabadságharcosokért Közalapítvány megbízott bennünket: állítsuk össze az '56-os szervezetek, gulágosok, volt politikai foglyok és más, politikai nézeteikért igazságtalanul és jogtalanul meghurcolt bajtársakat tömörítő szervezetek javaslatait, elképzeléseit, céljait a 2016. évi ünnepségekre. Ezt a feladatot mi becsülettel teljesítettük.

Amíg mi élünk, addig élő 1956 is. Éppen ezért, az emlékezés mellett, a legfontosabb feladatunk a fiatalság, a diákság hiteles tájékoztatása, sőt, bevonása az emlékek életben tartásába, átélésébe. Hogy ez mennyire eredményes volt, azt a Világszövetségünk által kiadott Októberi Tűzvirág '56 című irodalmi antológiához kötődő országos rajzpályázat sikere is igazolja. Alighanem a 2016. február 26-án megrendezett díjkiosztó ünnepség volt az első olyan esemény, amely a 60. évfordulóhoz kapcsolódott. Erről olvashatnak képes beszámolót e számukban.

Mi is folytatjuk a megemlékezések sorozatát. Tartozunk azoknak a bajtársainknak, akik már eltávoztak az élők sorából — és magunknak is. Legyen ez az esztendő más, amikor újra érezzük az akkori láthatatlan kézfogás melegét, az együvé tartozás erejét.

*Dr. Sántha Gábor
elnök*

TARTALOM

LÁTHATATLAN KÉZFOGÁS.....	2
KISBÖRTÖNBŐL A NAGYBÖRTÖNBE SZABADULTAK.....	3
MINDIG OTT AZ EREDETI TEHETSÉG.....	5
TIRNOVÁN ARIVID, PORTRÉ ÉGI SZÜLETÉS NAPRA.....	9
ÉVFORDULÓS KÉSZÜLŐDÉS NEW YORKBAN.....	12
NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS AUSZTRÁLIÁBAN.....	13
CREDO – AZAZ HITVALLÁS.....	14
HÍREK, ESEMÉNYEK.....	15
KÖZGYŰLÉS.....	15
TRIANONBÓL ÖSSZETARTOZÁS.. '56-RA EMLÉKEZTEK.....	16
TÜRR NAPOK PÁPÁN.....	16
AZ ÚJRATEMETÉS NAPJÁN.....	17
BAJTÁRSAINK ÍRTÁK.....	17
BARTIS FERENC, AZ IGAZ BARÁT.....	17
TEUCHERT JÓZSEF KÁLVÁRIÁJA.....	18
MAGYAR SZÍVVEL, KATONA SZEMMEL.....	20
TÜNTETŐK A MAGYAR RÁDIÓNÁL.....	21
IN MEMORIAM.....	23
GYULAI LÍVIUSZ TOLLRAJZA.....	24

*

CÍMLAPTERV: CSIGÁS ZOLTÁN

KISBÖRTÖNBŐL A NAGYBÖRTÖNBE SZABADULTAK

INTERJÚ REGÉCZY-NAGY LÁSZLÓ TIB-ELNÖKKEL

1989-90 fordulóján sok volt '56-os emigráns hazatért, hogy szavát hallassa, hogy segítsen. Mennyiben volt igényük-lehetőségük közéleti szerep vállalására vagy, hogy szakemberként pozícióba kerüljenek, esetleg tanácsadóként működjenek? Ezekre a kérdésekre keressük a választ továbbra is. Előző számunkban dr. Boross Péter volt miniszterelnökkel készítettünk interjút, most pedig Regéczy-Nagy Lászlónak, a Történelmi Igazságtétel Bizottság elnökének tesszük fel e kérdéseket.

- A bő négy évtizeden át regnáló szovjet gyarmati hatalom módszeresen irtotta a „Horthy fasizmus” államgépezetének még sokáig pislákoló lelkét-szellemét is, mert hát Rákosi elvtársnak itt sürgősen sztálini rendszert, proletárdiktatúrát, „felsőbbrendű” tervgazdaságot kellett építenie – emlékszik vissza **Regéczy-Nagy László**. – Erre viszont, az itt talált magyar valóság egyáltalán nem volt alkalmas. A vörös zászlónak valóban világot kellett váltania itt, a köztudat gyökeréig hatoló osztályharc, irgalmatlan pusztítás és a valósággal mit sem törődő építés révén. *„Mi, kommunisták, azzal építettünk, amivel romboltunk és azzal romboltunk, amivel építettünk”* – Imígyen vallott magukról egy revizionista rabtársam.

Ma már keveseket kell meggyőznünk arról, hogy a tarvágás, amelyre a „veres örület” világszép politikájának felépítéséhez szükség volt, a lelketlen pusztítás és lélekrothasztás emlékét hagyta maga után. A termelőeszközök önpusztító államosítása mellé, teljes elitesedést is diktáltak Moszkvából. Így aztán a Rákosi-Sztálin és a Kádár rezsim összesen 45 esztendeje alatt éppen azokat a tulajdonságokat lúgozták-taposták ki a magyarságból, melyek a 89-90-es világválság idején annyira szükségesek lettek volna. *„Na, a magyar munkásosztály most bebizonyította, hogy sohasem lesz megbízható szövetségese a nagy Szovjetuniónak!”* – Ezt a

vizsgálótisztem mondta, valamiféle keserű pillanatában. – *„Ha pedig ellensége, akkor teszünk róla, hogy szézilált, elvtelen kispolgári massa legyen.”* Én pedig még akkor is az '56-os valóságban fogant magyarságról álmodoztam.

Emlékezzünk: csak a „parasztssággal szövetkezett munkásosztály” létezett a politika színpadán, betanított kórusként. Ők maradtak meg nemzetfenntartó elemnek, s az ő fiaik-lányaik jártak egyetemre, meg tanultak szakmát a rendszer iskoláiban. A párt szüntelen magyarázta nekünk, hogy ők a hatalom egyedüli jogos birtokosai! S az elmélet behatolt a tömegbe, és ott anyagi erővé vált.

Alig tudja valaki is azt, hogy az a 21 dollármilliárdnyi államadósság, amely örökségből ránk maradt, akkori teljes export kapacitásunk négy-öt esztendejével ért fel.

- *Ön most azt összegezte röviden, hogy milyen alapokra épült hazánkban a politikai-gazdasági változás. De ebben a rendkívüli nehéz helyzetben felálló MDF-kormányának módjában állt-e egyáltalán, hogy gondoljon-építsen a volt forradalmárookra, szabadságharcosokra?*

- Amikor az első szabad választások után, a még igazán párttá sem alakult MDF-nek azonnal kormányt kellett alakítania, meg a nyugati demokráciák igényeinek megfelelő államgépezetet szerveznie, kiderült, hogy jónéhányan „gyorstalpalós szakemberek” voltak, tulajdonképpen az összerogyott szocializmus szolgálékú sírásói. A párt parancsainak kritikátlan végrehajtásán túl, alig-alig értettek máshoz. A több mint félévszázados szovjet gyarmati lét következményei hosszú árnyékot vetnek arra, amit 89-90-ben, felszabadulásként reméltünk megélni.

- *Nem gondolja, ellent mond ennek az a tény, hogy például az akkori államfő, Göncz Árpád, igazi '56-os volt!?*

- Szemtanúként állíthatom, hogy az SZDSZ kegyetlen szigorral tartotta markában azt a

kishíján kivégzett igaz 56-ost, aki akkor még a barátom volt. A „magyar” liberálisok tettek róla, hogy az ő országulásukat a pénzvilág uralmának biztosítása jellemezze, a legfőbb közjogi méltóság – Göncz Árpád – személyének felhasználásával. Ez volt nagyjából az a belső helyzet, amelyet örököltünk. Sok-sok fogolytársunk meg is tagadta, hogy mindezt felszabadításnak tekintsük, hiszen ezért a „katyvaszért” ugyan hány magyar adta volna az életét?

Aki viszont nem gondolta végig, kínkeservesen, a haza ügyének alakulását a zárka csendjében, majd a kisbörtönből a nagybörtönbe – a Kádár-i diktatúrába – szabadulva, az nem is nagyon értheti meg, miként szalad el az idő, az élet valósága, a hősi korok résztvevői mellett.

- *Pontosan mire gondol?*

- Én a Bibó-perben voltam a harmadrendű vádlott. Ott másképp ment a koncepciózás. Addigra már csődöt mondott az a Rákosi-féle módszer, hogy betanították a vádlottal a vádiratot, és neki azt föl kellett mondania a bíró előtt. Nálunk úgy működött már a dolog, hogy egyszerűen nem vették tudomásul azokat az elemeket és bizonyítékokat, amelyek nem illettek bele a per koncepciójába. Ez 1958 júliusában történt. Az volt a bíróság elképzelése, hogy minimum két kötelet ad. Egyet Bibónak, egyet Göncznek. Aztán az ügyész figyelmeztette a védőmet, hogy kösse fel a nadrágját, mert engem is át akar minősíteni egy per egyesnek. Végül mindannyian megúsztuk. Az indiai diplomácia lépett közbe Moszkvában!

Amit a kommunisták komolyan vesznek, az a hatalom! Erről a végső bizonyítványt 1960 táján állították ki, amikor Hruscsov elvtársék az utolsó, XXII. pártkongresszuson, tételesen beiktatták a Szovjetunió céljaként, a teljes győzelmet mind az öt földrészen, mégpedig 1972-ben! Ezt ma sokak el sem hiszik nekem.

Az „igazság pillanata” végül is, csak eljött. Kiderült, hogy – Madáchot parafálva – az elhagyott oltárnak senki sem akar a mártírja lenni. A proletárdiktatúrát fenntartó parancsgazdaságot – Kádár jelenlétében - a főkaderek kezdték el felszámolni, véres kezüket meg sem törölve. Rövidesen jött az új recept, Horn Gyulától: „Meg kell teremtenőtök a szocialista tőkésosztályt”. Nem szakadt le az ég! Mintha mindenki természetesnek vette volna a Lenin-i élcsapat ilyen osztályarulását, pedig fénykorában ennél kevesebért is osztogatták a halált.

Valóban nem látható, hogy miféle magyarságot alakított ki Aczél elvtárs kegyetlen lélekmérgezése? A rendszerüket parádés romlásba navigáló élcsapat helyébe, tiszta múltú, demokratikus politikusokra, állami tisztviselőkre volt szükség, akik le tudják vezényelni az átállást a becsődölt proletárdiktatúrából, az Európában alkalmas magyar demokráciába, valamint életképes piacgazdaságba. Micsoda feladat!

- *Élt még az '56-osokban a haza iránti elkötelezettség; a remény, hogy befejezhetik azt, amiért harcoltak; hogy láthatják: nem volt hiábavaló!? Akkor mégis, Ön szerint, mi az oka annak, hogy a rendszerváltozásnak nem lettek meghatározó szereplői?*

- Az első politikai garnitúra – nem váratlanul – elkopott a használat során. Valóban ott lett volna a helye a sajnálatosan képzetlen, a vörös szőnyeg alól kikerült 56-os páriáknak, ebben az eleve tudható elvészben? Gondoljunk az új demokratikus világ építésének szinte lehetetlen nehézségeire! Az „igazság pillanatát” megérő bajtársak, megálltak a fejlődésben, a börtön kapuján kilépve. A hatalom súlyát érezték, valahányszor tovább akarták képezni magukat. Pedig ha ez a tartalék valamilyen szakmára irányult volna...!

Nagyon hiányzott az a kétszázezer, Nyugatra menekült magyar, akik a világon mindenhol megállták a helyüket!

Néhány 56-os értelmiségi azért feltűnt a politikában, ám ők főleg revizionista *nagyimrések* voltak, akik az SZDSZ csalóka színeit csillogtatták – szintén az áhított hatalom megszerzésére. Ez a fajta „magyar politikus” jellegzetesen bolsevik múltú, s bár kigyógyult az életét fenyegető sztálini változathoz, kizárólag a további hatalombirtoklásban érzi magát biztonságban a sok „fasiszta” között.

Hát ezekkel a profi gladiátorokkal kellett volna a társadalom aljáról előkerülő öregeknek megküzdeniük – nem is saját karrierjükért, hanem a haza szabadságáért! Azt is lehetett tapasztalni, hogy nem mindegyiküknek volt meg a kellő önismerete. Ami az '56-osok nem kellő önismeretét illeti, az kéz a kézben járt a való helyzet fel nem ismerésével. Például az Amerikából frissen hazatért egykori szabadságharcos bejelentette igényét a honvédelmi miniszterségre. Ám az emigrációban jórészt állattenyésztéssel foglalkozott, ami semmilyen bársonyszékre sem készít elő. Így lett **Für Lajos** történész a miniszter, csak kevéssel

jobban közelítve meg a kívánt szaktudást. Pedig nem volt kis feladat a Varsói Szerződés népi káder-hadseregét, néhány év alatt a NATO-tagságra felkészíteni. Sajnos, néhány más minisztérium élére, talán még ennyire sem találtak szakértőt – de tiszta múltú – értelmiségit.

- *Hallottam idős-idősödő szabadságharcosoktól, ha kellene, most is fegyvert fognának és kimennének az utcára. Ilyen megszállottság és hit él még bennük?*

- Valóban lehetett még korábban hallani ilyen hangokat, a rendszerváltozás után is. Az akkori magyarokkal '56 harcát ismét elkezdni? Aki ezt erőltetné, önmaga alkalmatlanságát bizonyítaná, de ékesszólóan! Hiszen 56-ban sem volt a vakmerő magyaroknak pozitív, használható politikája! Pedig 1990 is a csodák éve volt, ám nem úgy, ahogyan a zárkákban reméltük.

Némely naiv és – már megöregedett '56-os, a pártszervezés nem éppen ígéretes útjára tért, és osztozott vagy egy tucatnyi magyar sorsában. Felmorzsolódott az energiájuk a hatalomért vívott harcban! Most kell nagyon vigyáznunk: milyen emberség alakul ki közöttünk. **Bibó István** szerint az elit legfőbb feladata, hogy az élet értelmes élésére, a vészhelyzetekben való erkölcsi viselkedésre, valamint szükségleteink gazdagítására, finomítására és elmélyítésére mintát adjon, tehát kultúrát teremtsen. Ha valaki erre a feladatra szövetkezik más magyarokkal, többet tesz a nemzedékéért, mint bármely hivatali székben ülve.

Szinte teljesíthetetlen, de célként igen kívánatos tanács.

Vennes Aranka

„MINDIG OTT AZ EREDETI TEHETSÉG”

NEGYVEN KIÁLLÍTÓ AZ ORSZÁGOS RAJZPÁLYÁZATON

„Az ifjúság hiteles tájékoztatása 1956 nemzeti és világtörténelmi jelentőségű eseményeiről, bevonása az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége munkájába, ünnepi megemlékezéseibe”

Újra és újra idézzük, magunknak is, ezt a gondolatot a Világszövetség Alapító Okiratából, mert a magyar forradalom és szabadságharc csak akkor nem lesz „papírizú” történelmi tananyag, ha mindig lesznek, akik ébren tartják az emlékezés lángját. A Világszövetség már 2014-ben tudatosan készült a 60. évfordulóra. Az esztendő végén megjelentette az Októberi Tűzvirág '56 című antológiát, melybe magyar és külföldi költők verseiből, írásaiból közölt válogatást.

Az antológia illusztrálásához meghirdetett országos rajzpályázat díjkiosztó ünnepsége

E kötet lett kiindulópontja a múlt évben középiskolásoknak meghirdetett országos rajzpályázatnak. A diákok összesen harmincöt verset választottak ki, s a ceruza, a toll, az ecset eszközeivel vizuálisan jelenítették meg a szerzők gondolatait, érzéseit. Örömmel láttuk a beérkezett hetvenkilenc pályaműből, hogy a költemények révén mennyire megérintette a fiatalokat 1956.

A beérkezett alkotásokat a Világszövetség által felkért zsűri értékelt, amelynek elnöke **Gyulai Líviusz** Kossuth-díjas grafikusművész, a Nemzet Művésze volt. A zsűri tagjai voltak: **Prutkay Péter** Munkácsy-díjas grafikusművész, **Vennes Emmy** színművésznő és **Csete Örs**, a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal főtanácsadója. Ők nemcsak a díjazottakat választották ki, hanem kiállításra javasoltak harminckilenc pályaművet.

Zsűfólásig megtelt a Corvinus Egyetem Központi Könyvtár előadó terme az ünnepélyes díjkiosztó rendezvényen, amely az „Októberi Tűzvirágok 1956” című kiállítással volt egybekötve, 2016. február 26-án.

Az ünnepség a Himnusz közös éneklésével kezdődött. A meghitt csönd után **dr. Sántha Gábor**, az 1956-os MSZVSZ elnöke köszöntötte a jelenteket, a pályázó diákokat, a felkészítő pedagógusokat, a szülőket, a sajtó képviselőit és valamennyi érdeklődő honfitársunkat, akik ezen ünnepi rendezvényre eljöttek, s azokat a segítők, akik a rajzpályázat megvalósulását szellemi-anyagi munkájukkal támogatták.

Beszédében szólt a pályázó ifjú művészekhez, akik fontosnak tartották az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójáról alkotásaikkal méltóképpen megemlékezni. Emlékeztetett, hogy 2006-ban, az 50. évforduló méltatlan megzavarása tanulsággal szolgált. Az akkori aljasságok és túlkapások után, itt az ideje a méltó tiszteletadásnak!

Éppen ezt kívánja az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége hangsúlyozni az által, hogy az „Októberi Tűzvirág '56” antológia verseinek illusztrációjára felhívó rajzpályázatra beérkezett alkotásokból egy albumot kíván megjelentetni, hogy a világnak bemutassuk a fiatalok alkotó kedvét, tehetségét, tiszteletét, s azt, hogy méltósággal is lehet emlékezni.

Az elnök arra biztatta a jelenteket és az alkotásokat megtekintőket, hogy szemekkel simogassák végig a képeket, virtuálisan

fogadjanak egy-egy alkotást örökbe, vessék emlékezetükbe, örökké őrizték lelkükben, szeretettel és büszkeséggel, ezt a képet, a verssel és a költővel együtt.

- Rajzoljatok és fessetek, hogy 1956 örök és tündöklő példa legyen! - Zárta ünnepi beszédét az elnök, és *Reményik Sándor: Nagy Magyar Télben* című verséből idézett:

*Nagy magyar télben picike tüzek,
Soh'se volt olyan máglya,
Mintha most ez a sok-sok titkos láng
Összefogna egy láncba.....!
Az égig, a csillagos égig érne,
És minden idegen rongy benne égne!*

Dr. Sántha Gábor és Csigas Zoltán köszöntője

Nagy Zsuzsanna, a Corvinus Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója vette át a szót. Örömeinek adott hangot, azért, hogy a könyvtár befogadhassa ezt a kiállítást. Hangsúlyozta, hogy az ősök és a hősök ismerete, tisztelete a történelmi tudatunknak elengedhetlen része kell legyen. Fontosnak ítélte, hogy ezen fiataloknak az alkotásai a könyvtárban nagy számban megforduló egyetemista fiatalokat is meg fogja szólítani, s a művek nem maradnak visszhang nélkül.

*Nagy Zsuzsanna, a Corvinus Egyetem Központi Könyvtárának főigazgatója
örömmel adott helyet a kiállításnak*

Dr. Sántha Gábor elnök tisztelettel köszönte meg a Nemzeti Örökség Intézete elnökének, **Radnainé Dr. Fogarasi Katalinnak**, hogy elfogadta felkérésünket, és elvállalta a fővédnökségét, s köszöntötte az Intézet képviselőjét, **Papp Gábor** főosztályvezetőt. Tisztelettel és barátsággal szólt **Ughy Attilához**, Pestszentlőrinc-Pestszentimre polgármesteréhez, akinek megköszönte, hogy betölti a rajzpályázat és kiállítás védnöki szerepét.

Köszöntötte a különdíjakat felajánló **Regéczy-Nagy Lászlót**, a Történelmi Igazságtétel Bizottság elnökét, autentikus képviselőt, egy 56-os hőst, aki életéből 6 évet börtönben töltött – igaz, 56 miatt eredetileg 15 évi börtönbüntetésre ítélték; **Lengyel Jánost**, a Magyar Politikai Foglyok Szövetségének elnökét és **Styop Ferencnét**, az 56-os Szövetség elnökét; **Dr. Kőrösmezey Lászlót**, a Recski Szövetség főtitkárát; a Nemzeti Fórum elnökét, Lezsák Sándort képviselő **Nagyváradi Róbertet**, a NF budapesti alelnökét és **Schrötter Tibort**, az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége alelnökét.

Barátsággal és szeretettel köszöntötte **Galgóczy Zoltánt**, a XVIII. kerület alpolgármesterét; **Tóth Kálmánt**, a FIDESZ XVIII. kerületi frakcióvezetőjét, **Arany Tibort**, a Világszövetség tiszteletbeli elnökségi tagját.

A rendezvény hangulatát fokozta a pestszentlőrinci Dohnányi Ernő Zeneiskola növendékeinek muzsikája, **Ballai Judit** gordonka-művésztanár vezetésével Bach egyik korálját hallhattuk a 147-es kantatából, a négy csellista: **Imre Dominika, Verszán Mária, Ballai Judit** és **Kozák Barnabás** közreműködésével.

Ezt követően videofelvételről láthattuk-hallhattuk **Andrássy Frigyes: Sír a téli éjszaka** című egyfelvonásos drámai daljátékából a *Tűz az éjben* című áriát **Cecília Lloyd**, a Magyar Operaház énekesének előadásában.

Tóth Bálint '56-os elítélt költő Magyar Litánia című versét **Takács Bence** előadóművész tolmácsolta, mély átéléssel. A jelenlévők elgondolkodhattak arról, miként is lehet Jézus szerint megbocsátani ellenségeinknek, sőt hogyan lehet azokat krisztusi módon szeretni: „*Sokat kérsz Jézus, nagyon sokat: / hogy megszeressem a hóhérokat...!*”

Gyulai Líviusz, az országos rajzpályázat szellemi mecénása, a zsűri elnöke személyes hangú beszédében szólt arról, hogy a zsűrinek nehéz dolga volt - mint ahogyan az általában diákok rajzainak értékelésekor lenni szokott. Sok tehetséges fiatal, az ifjúság tiszta, romlatlan lelkével reagált a kötet tartalmára; átérezte a 60 évvel ezelőtti eseményeket, a példaképpé nőtt hősök sorsát. Visszagondolt arra, hogy amikor ő 18 éves volt, mennyi és milyen merész álma volt,

és hangsúlyozta, hogy érdemes minden korszakban az ifjúságra figyelni, mert ők azok, akik elsőként meggyújtják a „lángot”. Minden pedagógusnak köszönetet mondott, akik felkarolták az alkotó ifjúságot. Bizony a gyermekrajzokban az a zseniális, hogy mindig ott van az eredeti tehetség, a romlatlan minőség! Köszönte azt a fogékonyságot, amivel az alkotásokban a zsűri tagjai találkozhattak, és csodálták azt az érzékenységet, hogy ez az ifjú alkotó csapat, mintha ott lett volna 60 évvel ezelőtt, átérezték eszményképeiknek az álmát, azokét az 56-os hősökét, akik mindent vállaltak, életüket és szabadságukat áldozták hazájukért.

A zsűri három díjat ítelt oda három alkotónak, az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége jóvoltából 20, 30 és 50 ezer Ft értékű anyagi támogatással és egyéb tárgyi jutalmakkal együtt. Ugyanakkor, mielőtt ezen díjakat kiosztották volna, megkérte a Világszövetség elnökét arra, hogy először a különdíjak átadására kerüljön sor.

Gyulai Líviusz a tanároknak is köszönetet mondott

Külön díjat kapott **Zsigó Fanni**, a XVIII. kerület polgármesterétől, a díjat **Ughy Attila**, Pestszentlőrinc- Pestszentimre polgármestere adta át. **Krizsánszki Imola** különdíját **Regéczy-Nagy Lászlótól**, a Történelmi Igazságtétel Bizottság elnökétől kapta. **Perhócs Gabriella** a Magyar Politikai Foglyok Szövetségének különdíját vette át **Lengyel János** elnöktől.

Veres Boglárka az 56-os Szövetség különdíjasa lett, ezt **Styop Ferencné** elnöktől vett át. **Veres Anikó** pedig **dr. Kőrösmezey Lászlótól**, a Recski Szövetség főtítkárától kapta a különdíjat. **Király Dorina Lilinek**, az 1956-os MSZVSZ alelnöke, **Schrötter Tibor** nyújtotta át a különdíjunkt.

Ezt követően a zsűri, az általuk kiválasztott első három helyezettet szólította.

III. díjat nyert a Kecskemétről érkezett **Zsigó Fanny**, aki *Utassy József: Október* című versét illusztrálta.

II. díjban részesült a nagykanizsai **Pálffy Éva**, akit *Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról* című verse ihletett az alkotásra.

I. díjat nyert a Tokajról érkezett **Gerák Máté**, akit *A. Petrov: Ej, romantika! – Szovjet tankok Budapest* kövén című műve inspirált az alkotásra.

Ezen kívül az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége 40 zsűrizett, a zsűri által díjazásra-elismerésre méltó alkotásokból a következő diákok számára adott át három díjat:

III. díjat az Újpestről érkezett **Horváth Patrícia** kapott. *Lakatos István: Ifjúság* című versét illusztrálta.

II. díjban részesült a Debrecenből érkezett **Szilágyi Bettina**, őt *Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról* című verse inspirálta alkotásra,

I. díjban részesült a Pestszentlőrincről, az evangélikus gimnáziumból érkező **Bujnyik Kinga**, akit *Lezsák Sándor: Krónika, december, 1956* című verse készített alkotásra.

Gerák Máté a zsűri első díjasa Gyulai Líviusztól veszi át az oklevelet

Az ünnepségre még tartogatott meglepetést a Világszövetség.

Köszönet illeti a **Magyar Művészeti Akadémiát**, amelynek anyagi támogatásával jelentettük meg a forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából meghirdetett országos rajzpályázat alkotásaiból készült rendhagyó naptárt, ami 2016 márciusával kezdődik és 2017 februárjával zárul. Meglepetésajándékként minden díjazott és a kiállítást megtekintő látogató kapott egy példányt ajándékba, ebből a különleges naptárból.

Az országos rajzpályázat viszont a Világszövetség számára is tartogatott meglepetést!

Artl Milán, pestszentlőrinci I. osztályos általános iskolás tanuló, meglepte Világszövetségünk elnökségét a mindenképpen figyelemre méltó szép munkájával, versenyen kívül, dicsérő emléklapot adtam át, az 1956-os MSZVSZ alelnökeként, s az ő illusztrációja is bekerült a kiállított képek közé.

Imre Dominika, Verszán Mária, Ballai Judit művésztanár és Kozák Barnabás muzsikája színesítette a rendezvényt

Arany Tibor volt '56-os szabadságharcos, 45 évig élt az Egyesült Államokban. Másfél évtizede tért haza. Az életéről **Vennes Aranka** készített interjú-kötetet *Jött, mint vadvirág a réten* címmel. Ebből a könyvből adott ajándékot a résztvevőknek tiszteletbeli elnökségi tagunk.

Dr. Sántha Gábor, az 1956-os MSZVSZ elnöke megköszönte **Vennes Aranka**, a

Világszövetség kommunikációs és PR-tanácsadója, felelős szerkesztő, **Stehlik Éva** szerkesztő-asszisztens, valamint **Balázs Ferenc** elnökségi tag segítő munkáját, s alelnökként végzett tevékenységemet a rajzpályázat és a díjkiosztó ünnepség megszervezésében és lebonyolításában. Végezetül arra kérte a jelenlévőket, ne feledjék 56-ot és idézte azt a latin mondást: *Ars longa, vita brevis est* - a művészet örök az élet rövid, tehát okosan használjuk ki életünket.

A jelenlevők meghatott csendben felálltak és közösen, könnyes szemekkel énekelték: *Hazádnak rendületlenül légy híve, oh, magyar...!*

Csigás Zoltán

TIRNOVÁN ARI VID

PORTRÉ - ÉGI SZÜLETÉS NAPRA

„Alkotni az állandó megismerés és önformálás jegyében, egy magasabbrendű tudat és érzésvilág megteremtéséért, egy nagyszerű emberségért - ez számomra cél, feladat. Megvalósítása nem pusztán szándék, hanem az egyedüli lehetséges létezési forma.”

Alighanem csak az tud így, ilyen szigorral, magasztos mércét fölállítani maga számára, aki *eleve elrendelt* utat követ. Még ha ez az út göröngyös és kanyargós is, és nagy kitérőket kell megtennie a célig.

Az 1933-ban, Kolozsváron született **Tirnován Ari Vid** alkotói tehetsége korán megmutatkozott, egyértelmű volt tehát, hogy tanulmányait a kolozsvári Képzőművészeti Akadémia szobrászati tagozatán folytassa. Mesterei között volt **Ion Irimescu, Vetro Arthur, Szervátiusz Jenő** és **Kós András**.

Negyedéves hallgató volt 1956. októberében. 23-24-én diákgyűlést szervezett – a Securitate jelentése szerint mintegy kétszázan vettek részt ezen –, s több társával memorandumot fogalmaztak meg, öt pontban, tanügyi és diákjogi reformprogramokat.

Faragott, patinázott fadombormű.
Balról: Nagy László költő, Horváth Lajos festő, egy székelő leány,
Széchenyi István és Kós Károly portréi láthatóak

A diákmozgalomhoz **Páskándi Géza** is csatlakozott: „a mi diákotthonainkat ne illegalista román és magyar kommunistákról, hanem magyar történelmi személyiségekről és szellemi emberekről kereszteljék el.

A leányotthont például Ocskó Teréz és Elena Pável helyett Zrínyi Ilonáról és Kaffka Margitról... Ma már elismerem: ez bizony – még magyarországi távlatból mérve is – igen nagy, »éretlen« előrefutás volt.” – Így írt visszaemlékezéseiben. Páskándit 1957-ben ítélte el a Kolozsvári Katonai Bíróság 6 évre.

Tirnován Ari Videt 1956. október 25-én reggel tartóztatták le, és nyilvános lázítás vétsége miatt a kolozsvári katonai hadbíróóság december 13-án nyilvános tárgyaláson hétévi börtönre ítélte.

Fia, **Tirnován Tamás** szobrász, restaurátor, egy vele készült interjúban, édesapja elbeszéléséből így idézi fel az akkori eseményeket:

„Édesapámat és **Balázs Imre** festőművészt tartóztatták le elsőként, rögtön a gyűlés utáni napon. Ezután kihallgatások következtek, majd amikor decemberben már látszott, hogy Magyarországon a szovjet armada elsöpörte a

forradalmat, a román elvtársak gőzerővel lefolytatták az eljárásokat.

Apám pere is olyan volt, amire elrettentésül nagyon sok egyetemistát kivezényeltek, azért, hogy lássák, mindenki így jár, aki összeesküvést szervez a román nemzetállam ellen. És legfőképp a magyarok ne akarják vissza Erdélyt! Itt fontos megjegyezni, hogy nagy különbség volt a romániai és a magyarországi kommunizmus között: a román nemzeti szocialista, a magyar internacionalista. Ennek következtében Magyarországon az emberek jelentős része elvesztette a hitét vallási és filozófiai értelemben. Romániában ez nem így történt: ott az volt elsődlegesen fontos, hogy valaki rendes román ember legyen, és csak utána jó kommunista. (...) Apámat hét év

fegyházbüntetésre ítélték, ezt később három és fél év börtönbüntetésre változtatták, amit Szamosújváron töltött le. Ott megélt egy börtönlázadást is, amit a köztörvényes bűnözők robbantottak ki, és amit végül a politikai foglyokon vertek le.”¹

Az külön érdekesség, hogy miért „felezték meg” a börtön-büntetést?! Ennek egyedüli oka az volt, hogy amikor Nagy Imrét kivégezték, a román hatalom attól tartott: az emberek mártírként tekintenek majd a magyar politikai foglyokra!

Annyi még hozzátartozik a történethez, hogy vissza akart menni az egyetemre. Ám újra kellett felvételiznie, s előlről kellett kezdje tanulmányait! Megtette! És megszerezte a diplomát.

Azonban a román titkosrendőrségnek megvoltak a módszerei, hogy állandó jelleggel, a politikai zaklatás minden formájával ellehetetlenítsék nemcsak az ő életét, hanem a családjáét is.

„Folyamatosan vándoroltak a szüleim - mesélte Tirnován Tamás -, Erdély szinte minden településén laktak, mert lehallgatták és zaklatták őket. Volt egy olyan időszak a '70-es, '80-as évek

¹ Részlet Naszvadi Judit: A mi 56-unk című, napokban megjelent könyvéből.

fordulóján, amikor hetente kellett menniük a Securitate helyi irodájába. El kellett mondaniuk napról napra, óráról órára, hogy mit csináltak, kivel beszéltek. Volt olyan, hogy a Securitate századosa javította ki, hogy „Nem, művész úr, maga nem X. Y.-nal beszélt ekkor, hanem mással. (...)”

A szüleim már 1980-ban beadták az áttelepülési kérelmet. (...) évekig vártattak minket. Majd egyszer csak jött egy levél, hogy jóváhagyták a kérelmet, de 8 napon belül hagyjuk el az államot családotul. Ha nem, akkor ki tudja, mikor lesz rá megint lehetőség. Nyolc nap arra, hogy az ember eladja a házát, kivegye a gyerekeket az iskolából?!... Apám ekkor 53 éves volt, nyolc szobrát hozhatta magával az életművéből, a többi a román állam tulajdonának nyilvánították.”

E napig nyolc esztendő telt el! Egy évig Budapesten éltek, aztán Pápára költöztek, ahol felcsillant a nyugalmasabb, biztonságosabb élet reménye és a szakmai lét lehetősége. Megvették az Öreghegyen üresen álló régi iskolát, ahol lakást és műtermet alakítottak ki.

Sokan megfordultak ott, sok jó ismerős és tisztelő. Szívesen látott vendégeket, sokszor játszott nekik gitáron vagy elmondta verseit; olykor mesélt régi történeteket. Hogy például Horthy bevonulását Kolozsvárra apja nyakában ülve nézte végig. Mesélt börtönveiről is, hogyan élte túl, csak pár kilót fogyva. A vizet, amit nagyon kimérve kaptak, kortyonként megrágtá, mintha étel lenne. A jóga és az erős hite segítette át a nehéz időszakon. Büszke volt arra, hogy **Mádl Ferentől** vehette át az 1956-os emlékérmét, aki tolmácsolta neki a magyar nemzet köszönetét. Majd az '56-os Vitézi Lovagrend tagjává avatták. Büszke volt arra is, hogy még életében megkapta a *Doctor Honoris Causa* – a kultúra díszdoktora - címet az International Academy of Sciences & Art-tól, a Nemzetközi Tudományos és Művészeti Akadémiától.

Nem egyszer lezajlott ilyen párbeszéd alkotó és szemlélő között, aki azt kérdezte: mi lesz ebből a kőből? Mire ő így felelt:

- Egy másik kő.
- S az mire jó?
- Semmire se jó, de néha jól esik, ha az ember kibeszéli magát. És én szeretek

beszélni, és beszélek a kő nyelvén. Sokan nem értik a kő nyelvét, de még sok mindent nem értünk, ettől függetlenül a dolgok mégis vannak és léteznek. A kínaiakon kívül kevesen értik a kínai nyelvet, pedig

több, mit egymilliárd kínai örül, búsul, gondolkozik, szeret, egyszóval létezik kínaiul.

Gopcsa Katalin művészettörténész figyelmét a szobrok lendülete, dinamikája, „szinte forgástest – egyensúlyú szépsége” ragadta meg. „Különösen igaz ez Álommadár és Sámán-ciklus sorozatára. (...) Munkásságáról elmondható, alkosson bár a figura születését modelláló kisplasztikát, nagyméretű formát vagy idolkat, azok telve vannak vitalitással, átadják az akár-hány éves, mindig ifjú alkotó teremtő erejét.”

Nagyon szerette a természetet, a fákat – meséli egy volt tanítványa, akivel sok gondolatát megosztotta. A pápai öreghegyi lakásuk, a műtermük udvarának hatalmas fáit meglendítették fantáziáját, az ágak találkozásából római számokat vélt felfedezni. Ha a lemenő nap megvilágította a műteremmel szembeni kis templom harangtornyát, azt mondta: „tüzet raktak ott”. Lelkesen keresett - formákat látott még ott is, ahol más nem: például a kanapé steppelt mintájából számára alakok rajzolódtak ki.

Hatalmas fizikai ereje tette lehetővé, hogy fiatal kora óta nagy kötömbökkel, fagerendákkal dolgozzon. Minden alkotása tehetségét igazolja: a kövek összefonódása, a gerendák monumentális találkozása, például a Gyilkos-tó felé vezető úton a Barátság emlékmű is őt dicséri. De dolgozott agyaggal is, kicsi népi ihletésű figurákat készített hazai motívumokkal.

Apró kis képeket festett, ami szintén természetszeretét bizonyította.

„... nem siklik ki markából a túltenyésző, táguló, határtalan világ. A mítosz és a história archimédeszi pont lesz (...) bármihez nyúl, akármit is érint: madarat vagy halat, vagy pecsenyesütő nyársat, s a tárgyi világ más eszközeit: minden egyszerre lesz szülővidékének időjegyeivel ellátott és más téridőben is érvényes alakzat” – értékelte művészetét **Páskándi Géza**.

Banner Zoltán művészettörténész így méltatta 2004-ben: „Tirnován munkássága az egyik legszemléletesebb példája annak, hogy aki örökké a Mindenséggel birkózik, azt nem teperhetik le perc-irányzatok (lásd Ady: percemberké), mert ez a küzdelem az anyagba zárt szellemért folyik, amelynek annyi arca, formája, jele, jelentése van, amennyi a művész látásából és képzeletéből telik. (...) nemcsak áhítattal és borzongással, hanem szellemesen, cinkosan, frivolán, ironikusan vagy éppen kacagva mutatja be fogásait a legyőzött, két vállra fektetett Gólemen, az anyagon.”

Nagyon sok kiállítása volt országszerte és nemzetközi szimpóziumokon, Közel félszáz egyéni kiállításon vett részt, a csoportos kiállítások száma még ezt is meghaladja.

Alkotásai megtalálhatók közgyűjteményekben és köztereken. Az elszenvedett börtönövekre emlékeztet a Börtönrács 1956 - memento című munkája. Erre festette, saját verséből e sorokat: „A rácson innen, rácson túl, ki a rab és ki az úr...” A mű körbejárható, megadva a lehetőséget, hogy mindenki elgondolkozhasson: mit jelent a rács egyik vagy másik oldalán lenni. Erről a művéről egyébként egy kisfilmet is készítettek. *Egy volt-nincs rabmadár* emlékére című alkotása szintén 1956-ot idézi. Fából faragott, festett lobogó zászló, ami egy oszlopon áll. Középen ki van vágva, s egy madár sziluettje látható. A sziluett azt jelzi, hogy a madár tulajdonképpen már nincs is ott.

Devecseren, a Szabadság téren áll a *Forradalmár* című szobra, amely az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékműve, s amelyet 2006-ra, az 50. évfordulóra készített a város felkérésére. A csíkos rabruhában, karjait az ég felé kitérő alakban a művész önmagát ábrázolja, vágyát a szabadságra és az igazságra.

Forradalmár, Devecser

„Húgommal már minden október 23-án itt leszünk, ennél a szobornál - fejezte be az interjút

Tirnován Tamás. - Virágot hozunk, és megemlékezünk, a városi ünnepségtől függetlenül. Arra is emlékezünk, hogy azzal, hogy átjöttünk, a szüleink minket akartak megkímélni az ott várható román sovinizmustól. Nem felejtjük a szinte mindennapos beszélgetéseket szüleinkkel a forradalomról, magyarságról, az életről.”

*Álommadár
(fémesen csillogó faszobor)*

Hosszú betegségében képzelete gyakorta visszavitte szülővárosába, Kolozsvárra, mígnem lelke kiszabadult a testből. Tirnován Ari Vid

2015. április 25-én megtért Teremtőjéhez. Egyesek úgy vélik, hogy a földi élet elhagyásának pillanata az égi születésnap. Akár így van, akár nem, egy biztos: itt, a földi létben, ő jeleket hagyott maga után: szobrokat, amelyek addig fennmaradnak, ameddig a fa és a kő.

Vennes Aranka

ÉVFORDULÓS KÉSZÜLŐDÉS

NEW YORK-BAN

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára készül a New York-i magyarság is.

Olyan dokumentumokat, fényképeket, tárgyakat gyűjtenek, amelyeket a menekülők hoztak magukkal az óhazából a forradalom relikviájaként. Ezekből a kiállítást szeretnének rendezni a magyar nagykövetségben.

Megszólítják a legifjabb kinti generációt is: vegyenek részt azon a rajzversenyen, amelyikre '56-os témájú művel lehet benevezni.

A remény csillagai emlékműterve

Amerika több városában állítottak már '56-os emlékművet, New York-ban azonban még nem. Az 50. évfordulót a Carnegie Hall-ban ünnepelte a kinti magyarság. Akkor határozták el, hogy e híres nagyvárosban is megvalósítják elképzelésüket. **Lakatos István** és **Lovas György** alapító elnökök vezetésével létrehozták az Emlékmű Bizottságot, amelynek titkára **Szantai Enikő** lett. Tiszteletbeli elnöknek felkérték **Pataki György** akkori kormányzót, elnöknek pedig **Papp László** építészmérnököt, '56-os menekültet.

Hosszú menet volt, amíg a kormányzó úr segítségével megkapták a lehetőséget az emlékmű felállítására a Riverside Parkban, az 1928-ban emelt Kossuth-szobor mellett. Most megmutatkozott ismét, hogy jó ügyért hajlandóak áldozni a kinti magyarok. Hiszen a kiírt nemzetközi pályázat nyertesének - **Nagy Tamásnak** DLA építésznek - tervei megvalósításához nem kis összegre lesz szükség.

Több jótékonyági rendezvényt szerveztek a pénz összegyűjtéséhez. A **Papp Architect** fiatal építészei és **Gulyás István** mérnök, valamint a New York-i parkbizottság munkatársai elkészítették a kivitelezés terveit.

A forradalom emlékét meglepően szokatlan módon örökíti meg az építész Nagy Tamás: egy 12 centiméter vastag, másfél-szer-másfél méteres, kékes-szürke gránitba az 1956. október 23-án látható csillagképet vésik be, a csillagokba 56 darab LED-es égőt helyeznek el, amelyek éjjel-nappal világítanak majd.

Nagy Tamás a napokban arról tájékoztatta az újságot, hogy tudomása szerint jól haladnak az előkészületek. Így 2016. október 23-án már itt emlékezhetnek a magyarok hősi honvédő harcára.

NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS AUSZTRÁLIÁBAN

Kilencvenhat éve történt Magyarország tragikus szétdarabolása. A magyarság a világ minden táján megemlékezett június 4-éről, így kifejezve a magyar nemzet összetartozását. Nem maradhatott el tehát az ünnep Ausztráliában sem.

A Melbourne-i Magyar Konzuli Iroda szervezésében rövid ünnepséget rendeztek a Fitzroy North-ban lévő Bocskay Házban. Új állampolgárokat is avattak, s az esemény díszvendége **dr. Gruber Attila** nagykövet volt.

A Trianon Társaság Viktóriai Tagozata 2016. június 5-én vasárnap délután tartott megemlékezést a Magyar Központ ifjúsági termében és megkoszorúzták a Magyar Hősi Emlékművet. Mindezt színvonalas műsor követte *Emlékezzünk Trianonra* címmel. Közreműködött a Zeneműhely együttes. A résztvevők a megemlékezés után rózsafüzér imát mondtak a magyar hazáért.

A Viktóriai Magyar Tanács műsoros ebédet rendezett 2016. június 12-én, vasárnap a Magyar Központ nagytermében, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója tiszteletére tervezett nagyszabású emlékhét költségeit fedezni tudják majd.

CREDO – AZAZ HITVALLÁS

Magyar Örökség-díjat kapott nemzetszolgálatáért a 20 esztendő Kárpátaljai Credo Együttes. A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében 2015. december 19-én megtartott ünnepségen vették át a „magyarság szellemi becsületrendjének” tartott díjat, amelyet a Magyar Örökség és Európa Egyesület gondoz. Az együttes és tevékenysége szorosan összefonódik Ivaskovics József nevével, aki alapító és vezető, s a Kárpátaljai Magyar Egyházi Kulturális Újjászületési Zene- és Képzőművészeti Credo Alapítvány elnöke.

- Az Ön élete a gyermekek zenei neveléséről, művészeti műhelyek alapításáról és a bibliai tanítás szolgálatáról szól. Gitározik, énekel, tanít és tanul. Hogyan jutott el a Credo Együttesig? – Kérdezte lapunk az ünnepségen.

- Zenetanárnak hívtak 1990-ben, az Ungvári Magyar Iskolába, ahol sikeres diákkórust szerveztem. Azt hittem ez is feladatom, de másként gondolták a felettesek, s eltanácsoltak az iskolából. Akkor a gyerekek utánam jöttek a lakásomra, hogy tartsuk meg a próbákat. Ez csak egy ideig működött így, jobb megoldást kellett találni. Elmentem a református templomba. A lelkész a befogadásért cserébe azt kérte, hogy segítsék megszervezni a templomi kórust. Elvállaltam, mást nem tehettem. Azonban a meghirdetett napon senki nem jelentkezett. „

„Nem baj” – mondta a tiszteletes. – „Itt van ön, itt vagyok én, és itt van a Jóisten, kezdjük a próbát.” Hát, így indult. Az évek során többször cserélődtek a tagok, azonban **Szabó Líviával, Fekete Zsuzsannával, Varga Katicával** és személyemmel – már 16 éve működik.

- Jellegzetes egyedi hangzású az egy szól gitárral és hegedűvel kísért szép tiszta éneklés, melyben valóban él a vers! Megrendítő élmény hallani az együttestől a lélek mélyére hatoló Fohász a hazáért című oratóriumot.

- Mindig egy kis félelemmel adjuk elő a műsorunkat, mert nem éppen a megszokott formáját választottuk a vers-éneklésnek. A tapsból, az előadás utáni gratulációkból kapunk visszaigazolást, és ez inspirálóan hat. Így tudunk tovább lépni.

- **Böszörményi Gergely**, Magyar Örökség-díjas kiadó, producer laudációjában így fogalmazott:

„A 20 éves Credo együttes (...) hittel és hitelesen énekel, hiszen az imádság a legszebb emberi szó, és az ének a legszebb emberi hang.” A muzsika egyfajta kommunikáció, ugyanúgy, mint a beszéd, amit zenével-énekekkel elmondanak, hogyan hat vissza önökre?

- Igen, visszahat: arra ösztökél, hogy menjünk tovább. Én többször le akartam állni, mert arra gondoltam, a korom már nem nagyon engedi, hogy utazzak. De csak-csak énekeljük a mi gondjainkat, amit Kárpátaljáról hozunk haza. Mit érzünk, mit gondolunk mi, kárpátaljai magyarok? Mik az örömeink és bánataink?

Amikor például nem tudjuk megfizetni a méregdrága útlevelet, vízumokat, az útiköltséget, és emiatt le kell mondani a meghívásokat? Mit érez, amikor újra meg újra el kell túrni egy idegen hatalom megaláztatásait, s úgy veszi el gyermekét, hogy nem érti unokája szavát? Ezért is van bennünk izgalom, mert valójában mi az életünket szeretnénk közhírré tétetni.

- Ez erősíti Önöket a kárpátaljai magyarságlétben? Úgy gondolom, a kárpátaljai talán a legnehezebb.

- Igen, erősít, azt vettem észre. Elmondok egy példát. Még az elején beengedtek bennünket egy-egy templomba. Ez odahaza nem volt szokás, és halálos csendben végighallgatták a mi kis műsorunkat. Utána odajöttek komoly, morcos legények, megszorították a kezünket, és azt mondták: *Köszönjük nektek, most bátorságot kaptunk tőletek!* Ezek a visszajelzések azok, amik a lelket tartják bennünk. Talán ennek köszönhető, hogy most itt vagyunk.

- „Hitvallása az Istenbe vetett hitén és az evangélium terjesztésén kívül a kárpátaljai magyar közösségek megtartásának és megerősítésének hite.” – Hangzott el a laudációban. Nehéz ez az út?

- Igen. Több helyről kiszorultunk, hát ezt mi egy kicsit megszoktuk. Ezen sokat gondolkoztam, s feltettem magamnak a kérdést: mi köt engem haza, ehhez a kilátástalan élethez? Az, hogy ott érzem magam embernek igazán.

V. A.

HÍREK - ESEMÉNYEK

KÖZGYŰLÉS

Világszövetségünk 2016. március 18-án tartotta éves közgyűlését a Földművelésügyi Minisztérium Darányi Ignác termében.

Az elnökségben balról: Csigás Zoltán általános alelnök, Schrötter Tibor alelnök, dr. Sántha Gábor elnök és dr. Lomnici Zoltán tiszteletbeli elnök

(bővebben honlapunkon: www.1956mszvsz.hu)

EMLÉKEZÉS ALAPÍTÓ ELNÖKÜNKRE

2016. március 25-én Világszövetségünk megemlékezett néhai alapító elnökünkről, Bocskay T. Józsefről. Szeretettel idéztük fel derűs egyéniségét. A képen balról: Csigás Zoltán alelnök, Balázs István elnökségi tag, Kutas Tímea titkárságvezető és Dr. Sántha Gábor elnök

TRIANONBÓL ÖSSZETARTOZÁS

Dr. Sántha Gábor elnök és Szentiványi György, a Dél-pesti Szervezetünk elnöke koszorút helyezett el a XVIII. kerületi Hargita téren, a Fadrusz-keresztnél 2016. június 3-án

(Fotó: Városkép)

'56-RA EMLÉKEZTEK

III. Világtalálkozóját tartotta május 6-án és 7-én a Magyarország Barátai Alapítvány, amelyre Világszövetségünket is meghívták. Az Alapítvány célja, hogy a Kárpát-medencében és a szórványban élő magyarok közt kapcsolatot teremtsen. Tanácskozáson felszólalt Orbán Viktor miniszterelnök is.

TÜRR-NAPOK PÁPÁN

2016. április 8-án Schrötter Tibor alelnök és dr. Sántha Gábor elnök rendhagyó történelemórát tartottak Pápán a Türr István Gimnázium diákjainak. Schrötter Tibor, már egész fiatalon megtapasztalhatta Rákosi és Kádár börtöneiben a kegyetlenséget, amelyek soha el nem múló nyomot hagytak életében, s amelyek megdöbbenést, együttérzést keltettek az ifjú hallgatókban. Dr. Sántha Gábor, mint volt „türrös” diák mondta el '56-os eseményeit.

(Fotó: papa-ma.hu hírportál)

2016. március 21-én a 18 évesen kivégzett '56-os Mansfeld Péterre emlékeztek sírjánál, halálának 57. évfordulóján.

"Példájukkal, áldozatukkal ők jelenítik meg mindazt, ami a Föld egy határokkal körülvárt területét a hazánkká teszi, s bennük testesül meg mindaz, amely határookra való tekintet nélkül nemzeté formálja a világban szétszóródott magyarságot" -

mondotta beszédében Gulyás Gergely, az Országgyűlés alelnöke.

A megemlékezésen meghívotként részt vett Dr. Sántha Gábor, az MSZVSZ elnöke és a Világszövetség tagjai

AZ ÚJRATEMETÉS NAPJÁN

2016. június 16-án – emlékezve az 1989-es újrateremtésre –összegyűltek a 301-es parcellában az '56-os és a volt politikai foglyok szervezeteinek képviselői; koszorút helyeztek el a kivégzett mártírok emlékművénél, valamint Nagy Imre sírjánál.

BAJTÁRSAINK ÍRTÁK

Tisztelettel és örömmel fogadjuk Bajtársaink sorait, amelyekkel visszaidézik személyes élményeiket az 1956-os magyar forradalomról és szabadságharcról. Mint tudjuk, az emlékezet néha kissé pontatlan, csapongó; s akként marad meg amiként e levelek írója megélte a történéseket.

BARTIS FERENC, AZ IGAZ BARÁT

Mottó: Uram! Annyi tolvaj, hazug gazember van itt a Hazában, aki Mária országának népét tudatosan írtja - s Te mégis az igazakat hívod magadhoz? Miért? Ki érti ezt? Valóban, újtajd kifürkészhetetlenek! (Sch.T.)

Tíz éve szólította magához az Úr, pedig itt, a meggyötört magyar hazában, sokkal nagyobb szükség lenne **Bartis Ferenc**re, mint fent, a Mennyben. Számunkra marad a tompán fájó érzés, a könny. Lehet, hogy csak én érzem így, de nekem mintha jobban fájna, mert én is megjárta a szekuritáté magyar változatát, az ÁVH-t, éreztem, mint Feri, a kínzások iszonyatát. **Sziki Károly** színművész, rendező és

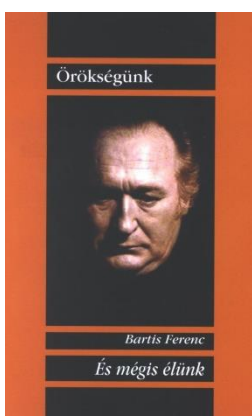
társulata az évfordulón emlékeznek a barátira, az Emberre.

Többször voltam Erdélyben, s láttam a Békás-szorost, imádkoztam Csíksomlyón, éreztem Szárhegy fenyőgyantás levegőjét, ahová Bartis Feri gyökerei kötődnek. Amikor először találkoztam vele, 1995-öt írtunk. **Hornyák Tibor** vitt fel hozzá, mielőtt először Erdélyországba készültem. Talán még negyedóra sem telt el, máris közös hullámhosszon voltunk. A teendőkről beszélgetve merült fel, mint lehetőség a „Rabparlament” gondolata. (Hornyák Tibor akkor már az '56-os Felkelők Magyarországi Szövetségének elnöke volt, de Feri javaslatára létrehozta 1996-ban a Rabparlamentet is, amit haláláig vezetett.)

Egyre gyakrabban találkoztunk, hol nála, hol egy kiskocsmában, néhány pohár jó bor társaságában cseréltük ki gondolatainkat. Többnyire Ő beszélt, s én hallgattam mondandóját. Szinte lenyűgözte az embert óriási lexikális tudása, de ha a Hazánkról – a megcsönkítőtről vagy az elszakított területekről – kezdett beszélni, szinte felizzott. Olyan szuggesztív volt, nem lehetett másra figyelni, mert mondandója szinte narkózisként hatott a környezetére. Nem egyszer idegenek kapcsolódtak a beszélgetésbe, akiket szintén lenyűgözött egyénisége. Ezt tudta magáról, mégsem volt soha nagyképű, kioktató, vagy lenéző. Ember volt, a szó legtisztább értelmében.

Amikor hazajöttem Erdélyből, lelkendezve meséltem mindazt a csodát, amit átéltem. Feri csak mosolyogva hallgatott, majd komolyan megkérdezte: voltál a Házsongárdi temetőben? A válasznál elcsuklott a hangom. Átölelte a vállam és csak annyit mondott: „*Most már érted Trianon és '56 összefüggését? Akkor az országunkat darabolták szét, mint mészárszékekben a húst, és dühödtt csodálkozással tapasztalták, hogy mégis felemeltük a fejünk, és nem nyugszunk bele az ítéletbe. '56-ban is ezt tapasztalták, hát most az eszmét és a magyarságtudatunkat darabolják (szalámizzák) mészáros módra. Ezt kell meggátolni! Jó szóval, szeretettel, okos érvekkel és az igazság erejével.*”

Talán – már nem emlékszem – ez a beszélgetés adta az ötletet, hogy '56-os vándorkiállítás szervezzék középiskolákba és mindenki számára, akit érdekel. Amikor az egyik budapesti középiskolában Feri megnézte, elismerően nyilatkozott. Örültem neki. Tudtam, hogy azt mondja, amit gondol. Soha nem hazudott, felrótta a hibát vagy hanyagságot – önmagának is, méghozzá kíméletlenül, de másnak soha nem bántóan. Jó lenne az ágy melletti fotelba süllyedve hallgatni verseit, gondolatait, vagy kacagni kiapadhatatlan humorán.

Utolsó találkozásunk kórházba menetele előtt két nappal történt. Egy korábbi megbeszélés alapján itt volt Norvégiából Otilia és Rudolf Höybort. Otilia írással, verseléssel próbálkozott, Feritől kért, segítséget, útmutatást.

Kora délután mentünk be hozzá. Mikor megláttam Ferit - megrémültem.

Némán jeleztem Otiliáéknak, hogy a látogatás nem alkalmas, de ezt Feri is észrevette, és hangos szóval invitált, gyertek csak, hadd látom azt a verselő kislányt. Elolvasta Otilia néhány versét, barátsággal elmondta dicséretét, tanácsait, intelmeit, de mosolya, szeme csillogása már nem volt a régi. Most egy kicsit gyenge vagyok – mondta –, de amikor kimegyek a kórházból, legközelebb alaposan átbeszéljük ezeket a verseket.

Legközelebb... és nem volt legközelebb. Gyorsan búcsúztunk, Otilia a lépcsőházban sírva fakadt. Én is a könnyeimmel küszködtem, de gondoltam – reméltem – látom még a Barátomat. Éjjel, amikor kerül az álom, Rá gondolok, a Bajtársra, a Barátra, az Emberre és hagyatékára. Fejet föl! Mellet ki! Kéz a kézben! Tilos kihalnod, hős nemzedékem!

*Barátod, bajtársad:
Schrötter Tibor
A-00-10148 sz. elítélt*

TEUCHERT JÓZSEF KÁLVÁRIÁJA

2016. Egy évszámon kívül azt is jelenti, hogy emlékezünk, mert emlékeznünk kell 1956-ra, a forradalomra. Az elfelejtett hősökre, akik akkor azt tették „amit a haza megkövetelt”.

Ma már szinte mindenki – aki akkor élt – 1956-ról úgy beszél, hogy harcolt, hős volt, és ott volt egyszerre mindenhol, ahol lőttek, a Rádiótól a Széna téren át a Corvin közig. Börtönben ült, majdnem elítélték - s folytatható szinte a végtelenségig. És akik valóban ott haltak meg, vagy kivégezték őket, vagy hosszú éveket töltöttek a börtönökben, azok lassan, az azóta eltelt évek ködébe veszték, feledésbe merültek. Ezért érzem szükségét, hogy írjak valakiről, aki akkor csak tette a dolgát.

A hatvanas évek elején, Budán, a Szilágyi Erzsébet fasorban működött a Kis Lugas vendéglő. A hely arról volt híres, hogy színházi előadások, filmgyári vagy tévéforgatások után a környéken lakó vagy hazafelé tartó prominens színészek, tévések útba ejtették egy pohár bor erejéig. Szinte napi rendszerességgel „beugrott” a nagyágyúk közül **Gobbi Hilda, Mezei Mária, Somogyvári Pál** és még számos színházi, filmes, rádiós személyiség. Mindig a sötétben álltak, soha nem mentek be az éttermi részbe. Kivéve a **Ruttkai-Latinovits**-párost: ők esténként a belső kisterem legvégében ültek, akkor kezdődött a kapcsolatuk a Rómeó és Júlia vígszínházi

előadása kapcsán. Politikáról senki nem beszélt, leginkább a kulisszák mögötti pletykák kerültek szóba. Napi vendégként én is befutottam, általában az esti órákban. Húszéves voltam, és a Magyar Televíziót boldogítottam, mint külsős kameraman, eseti operatőr.

Egyik este egy hófehér hajú, az átlagosnál rosszabbul öltözött figura állított be. Azonnal a fenti társaság középpontjába került, láthatóan igyekeztek a kedvében járni. Ő volt **Teuchert Jóska**, így hívta a szakmában mindenki. **Mestván Tibor** tévéoperatőr – ma úgy mondanánk: mentor, én inkább a tanítómnak, barátomnak hívnám – bemutatott neki, később elmesélte, hogy Teuchert nemrég szabadult a börtönből, ahová a forradalom alatt történtek miatt került. Több esti közös iszogatás után megkérdeztem Jóskát, mit csinált 1956-ban. Furcsán nézett rám, azt kérdezte, miért érdekel. Elmondtam, hogy 1956-57-ben egy diák-összeesküvés vezetője voltam a kecskeméti piarista gimnáziumban, 1957 tavaszán engem is letartóztattak. Egy évig börtönben voltam, mint fiatakorú, és elítéltek, csak az édesapám, ügyvédek, valamint segíteni akaró orvosok és más jó emberek közreműködésével juthattam ki. Ezután kezdett mesélni.

Teuchert a Filmművészeti Főiskolán, mint filmrendező végzett – többek között **Jancsó Miklós**, **Makk Károly** és **Banovich Tamás** voltak évfolyamtársai. A főiskola akkori főigazgatója, **Hont Ferenc**, észrevette, milyen kitűnő szervezői képességekkel rendelkezik, és a diplomaosztás után azt tanácsolta neki, legyen inkább gyártásvezető. (Később azt mesélték róla, hogy a legjobb gyártásvezető volt a szakmában.) Olyan nagy filmeket készített, mint a híres *Rákóczi hadnagya* vagy a *Hintónjáró szerelem*. (Itt Jóskát is utolérte a szerelem, és elvette feleségül a film főiskolás női főszereplőjét, **Medgyesi Máriát**.) Közreműködésével készült az *Egy pikoló világos* című alkotás is.

Aztán jött '56. Mint kiváló szakembert, a filmgyár akkori igazgatója őt bízta meg a forgatócsoportok összefogásával, nyersanyaggal, eszközökkel való ellátásával. Elmesélte, hogy szinte az egész filmgyár az utcán volt és forgatott. **Keleti Márton** rendező – akinek nem sokkal korábban eltört a lába – bevittette magát a gyárba, és követelte, hogy adjanak mellé operatőrt, mert forgatni akar, mint a többiek. Mivel nem tudott menni, egy Csepel teherautó platóján, a vezetőfülke mögé beállítottak a

díszletraktárból egy trónszéket, ahhoz kötötték; onnan utasította a társaságban lévő operatőrt.

Több ezer méter anyag készült el. A forradalom leverése után az új hatalom mindent elkövetett, hogy ezeket a tekerceket megszerezze. Ekkor kezdődött Teuchert Jóska kálváriája. A gyárból eltűnt a forradalom alatt forgatott filmek jelentős része. Ezeket feltehetően nyugatra csempészték, és az ENSZ-ben a magyar ügy tárgyalásakor levetítették. Jóska említette, hogy 1956-ban a filmgyárba került egy ÁVH-tól leszerelt férfi segédoperatőrnek. A forradalom alatt végig kint volt az utcán a forgatócsoportokkal, majd november első napjaiban elhagyta az országot. Teuchert szerint ő vitte ki a kópiákat. Lehet, hogy így történt, mert ezek a filmek tudomásom szerint soha nem kerültek elő, bár még a hetvenes években is kereste a BM. Teuchert Jóskát letartóztatták.

Jóska ügye nagy pernek indult, de később összevonták egy másik összeesküvés ügygel. A filmes szakma ötvenhatos szerepéért egyedül őt tették felelőssé. Úgy tűnt, rá is a halálos ítélet vár. A Gyűjtőben elkülönítve sétált az udvaron. Ezekben a napokban őszült meg. Egy alkalommal hozzálépett a hóhér, két kézzel átfogta a nyakát, majd azt mondta: „Csak méretet veszek magáról, úgyis nem sokára hozzám kerül.” Jóska idegösszeroppanást kapott, egyik pillanatról a másikra megöszült.

Mint mesélte, barátja **Herskó János** filmrendező személyesen kereste fel Kádár Jánost, és kért a szakma nevében kegyelmet neki. Az ítélet végül több év börtön lett. A feleségét megfenyegették, hogyha nem válik el tőle, akkor többet nem léphet színpadra sehol az országban. A hatvanas évek elején szabadult, szeretett volna visszakérülni a filmszakmába, de az ígéretesen kívül nem történt semmi. Végül újra Herskó János segített rajta: A Színház- és Filmművészeti Főiskolán a végzős főiskolások vizsgafilmjeinek lett a felvételizetője, eseti megbízások alapján. Akkoriban már jó viszonyban voltunk. Így általa kerültem én is a diplomafilmeket készítő stábjába, mint segédoperatőr. Aztán szinte egyik napról a másikra eltűnt. Azt mesélték, elszámolási vitája volt Herskó Jánossal, és a végén, veszekedés, egymásra kiabálás lett belőle. Annyit még tudtak róla, hogy vidéken él borzalmas körülmények között, megszakította a kapcsolatot mindenkivel. Később olyan hírek jöttek, hogy személye terhes a regnáló rendszernek, útlevelet kapott.

Ausztráliába indult, ahol az édesanyja is élt. Évekkel később a honvagy visszahozta, és teljes elhagyatottságban valahol vidéken meghalt.

A közismert filmek visszaemlékezéseiben olvastam ugyan ötvenhatról, de Teuchert nevét nem említik. Pedig többen neki köszönhették, hogy a nagy számonkérésből 1957-ben kimaradtak. 1990 után megérdemelt volna egy rövid megemlékezést a hivatalos kulturális vezetés részéről is.

Ha voltak olyan névtelen hősök, akik nem érdemelték meg, hogy feledésbe vesszenek, akkor ezek közül az egyik **Teuchert József** volt. Nekünk emlékeznünk és emlékeztetnünk kell rájuk másokat is. Képzletben tegyük egy szál virágot ismeretlen sírjukra. Saját magunk és az utókor nevében.

Szentiványi György

MAGYAR SZÍVVEL, KATONA SZEMMEL

Gyermekkorból sokszor megőriz az ember egy-egy mondatot, egy-egy nevet. Így történt ez nálam is. Nagymamámnak mondták: „**Keszler Lajos** hazajött. A forradalomért ült.” Nagymamám, **Zeller Lajosné**, szülésznő volt a nagy történelmi múltú településen, Segesden, ő segítette világra 1938. január 28-án. Tőle hallottam először erről az 1956-os hősről, hogy ő volt az utolsó segesdi katona, aki fegyverrel harcolt a hazájáért. Sohasem találkoztam vele személyesen, de szüleit jól ismertem.

Már meglelt emberként kezdtem kutatni az életét, és bizarr módon, az első nyom, amit találtam halálának dátuma volt: 1985. A második nyom, egy repülő főtisztól származott, egy korabeli újságcikk fénymásolata volt.

Ebből tudtam meg, hogy Keszler Lajos a Kossuth Tüzérszti Iskola növendékeként 1956-ban, a Corvin közti nemzetőrökhöz csatlakozott. Október 29-én ötven növendéktársával az Erkel Színházhoz vezényelték őket két teherautóval.

Parancsnokuk bejelentkezett a Pártbizottsághoz, a növendékek pedig felvették a löállásokat és felkészültek a Pártház védelmére, de még aznap elvezényelték őket a Pártház elől.

Ő másnap önként állt őrséget a Nagykörút és a Práter utca sarkán, de immár *a forradalmárok oldalán*, a megalakult Corvin Nemzetőr Ezred tagjaként. November 4-ig ő volt a Corvin köz 40 fős civil nemzetőrség parancsnoka. Hálópohlya a Corvin Mozi erkélyén volt, azonban az őrségváltást személyesen irányította, így keveset tudott pihenni. Fegyverzete mindössze egy karabély volt 15 lőszerrel, de ezt a fegyvert géppisztolyra cserélte.

A november 4-ei szovjet támadáskor, a körkörös védelemben, a Práter utcai oldalon tartózkodott. Az Üllői út és a Kisfaludy utca sarkához beállt egy orosz harcokcsi, mely tűz alatt tartotta a Kisfaludy utcát. Ebben a harcban 14 magyar halott és 6 sebesült volt.

Ma is láthatóak a belövések a Kisfaludy utca 26-os számú házon

Sem ő, sem a Práter utcai iskolában tartózkodó felkelők nem tudtak segítségére sietni a megtámadott Corvin köz felkelőknek - akik visszaverték az orosz támadást – addig, amíg az orosz harcokcsit egy híradós százados meg nem semmisítette.

Keszler Lajos az Otthon Moziban vett fel megfigyelő állást, majd november 5-én éjszaka nemzetőr tásaival, a Jázmin utcai iskolába mentek. A közeli Práter utcában november 8-ig, heves harcok folytak, sok-sok áldozattal. A párhuzamos Nap utcát is aknátámadás érte. A nehézfegyverek bevetése miatt, kétszázánál is több magyar áldozat volt és legalább 55 orosz katona is elesett, 9 páncélost pedig kilőttek. November 9-én délelőtt a szovjet harcokcsik közrefogták a Jázmin utcai iskolát, fegyverletételre szólították fel a bent tartózkodó

Keszler Lajost és fegyvereseit, akik délben letették a fegyvereiket, s a 60 harcos szabadon elvonult. Megbeszélték, hogy később Mária-remetén, a templomkertben találkozni. Keszler Lajos három társával a Rákóczi út felé indult és a Szövetség utca 9-ben civil ruhába öltöztek. Két társával tovább indult Mária-remete felé, estére Nagykovácsiba érkeztek, a tiszt üdülőbe.

Itt tartóztatták le aztán éjszaka a szovjet katonák Keszler Lajost és orosz kihallgatásra vitték.

November 11-én átszállították a Zalka Máté hírtiszt laktanyába, majd 14-én Vecsésnél egy nyílt pályán álló vonatra tették és Ungvárra szállították. 1956. december 18-án hozták vissza Magyarországra, de vizsgálati fogságban maradt.

Hivatalosan csak 1957. május 8-án tartóztatták le, és egy éven át vizsgálták az ügyét. Azonban egyetlen egy meghallgatott tanú sem tett rá terhelő vallomást. Keszler a számtalan kihallgatás során keményen tartotta magát, nem nevezte meg társait sem. Vaskos dosszié készült az ő 56-os tevékenységéről és az ítéletről, melyben szervezkedésről szó sem volt. Szigorúan titkos – 1960. július 11. BM 78-as pecsét II/1. Vizsgálati osztály – minősítést kapott. 30 hónap börtönre, 5 év jogvesztésre és 1/3 vagyyonelkobzásra ítélték.

1957. november 8-án hirdettek ítéletet, 1958-ban szabadult feltételesen.

Későbbi dokumentumok tanúsítják, hogy egy 1970-es évi törvényre hivatkozva, mentesítették a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól, 1977-ben. További kutatásaim során falakba ütköztem. Például: 2010. június 23-án rehabilitálását kértem a Honvédelmi Minisztériumtól, de még csak válaszra sem méltattak. Sajnos, azóta eltörölték az 56-os emlékermet is, Keszler Lajos özvegyét és árváját pedig, kizárták a kárpótlásból.

Szabadulása utáni életéről, továbbiakban fellelt néhány dokumentumból tájékozódtam.

Dolgozott például erdészetben és a MÁV-nál is. Itt ismerte meg leendő feleségét, Marikát, akivel aztán családot alapítottak, egy leányuk született. 2011-ben egy hölgytől megtudtam, hogy népi-tánc partnere volt 1959-ben Keszler Lajosnak.

A hölgy arról számolt be, hogy szerény, tisztességtudó fiatalember volt Keszler. Édesapám - aki erdész volt – szolgálati naplója szerint Keszler Lajos, két társával az alsósegesdi erdőben dolgozott.

1969-ben előfelvételiként, be kellett vonulnom Kalocsára, a 37. Budapesti Forradalmi Ezredhez.

Ennek az egységnek jogelődje volt a 37. kiskunhalasi ezred. Kiskunhalasról egy határőr-századot is elhelyeztek 1956 októberében a VII. Kerületi Tanács épületében, Szalvay Mihály zöld ÁVH-s tábornok vezetésével. 1956-ban ez a 37. kiskunhalasi ezred, zárt kötelékben, a Soroksári úton, tűzharcba keveredett a felkelőkkel, 10-80 közé tehető a lelőtt felkelők száma, egy tiszt is elesett.

Ennek a tisztnek a mellszobrát, laktanyánk főútvonala mellé tették. Ahányszor elhaladtunk előtte, tisztelegnünk kellett, mintha élő lenne.

Én viszont e cikkemmel tisztelgek az egykori 18 éves katona emléke előtt, akinek helyén volt a szíve és volt bátorsága harcolni a szabadságunkért. Ő volt az utolsó segesdi katona, aki fegyverrel védte a hazánkat.

Remélem, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából, a Corvin mozi oldalán legalább egy emléktáblára, Keszler Lajos neve is felkerül!

*Szabó Sándor
emlékőrző
Segesd*

TÜNTETŐK A MAGYAR RÁDIÓNÁL

1956. október 23-án este 10-11 óra között értem a Magyar Rádió épületéhez. A Sztálin térről jöttünk, ahol a nagyvezér szobra már a kövezeten volt. A Sztálin térre ekkorra már eljutott a hír, a Rádiónál lóttek az ÁVH-sok. Odaérve hatalmas tömeg volt. Különböző követelések felolvasásától volt hangos az utca. Az a követelés volt a leghatározottabb, amit egy 20 év körüli fiatal lány olvasott fel.

Kérték, hogy menjen be az épületbe és ott olvassa be a Rádió mikrofonjába.

A kapu zárva volt. A dörömbölésre kijött egy katonatiszt, aki a bemenetelt megtagadta azzal az indokkal, hogy ez egy zárt állami intézmény. Ide csak külön engedéllyel lehet bemenni és ő ezt nem tudja elintézni.

A tüntetők egyre sokasodtak és hangosan követelték a bebocsájtást. Döngették, rugdosták a főbejáratot. Nagy sokára mégis előkerült egy illetékes, aki kijött egy katonatiszttal. Közölte, hogy bemenni ugyan nem lehet, azonban a főkapuhoz küld egy rádiós közvetítő kocsit, amelyben majd be lehet olvasni a tüntetők pontokba szedett követeléseit.

A riporter átadta a mikrofont a fent említett fiatal lánynak, aki el is kezdte felolvasni az egyetemisták 16 követelését. Már beolvasott 4-5 pontot, amikor egy férfinak gyanússá vált az „egyenes közvetítés”. A szemközti ház földszinti lakásának nyitott ablakából, egy idős hölgy figyelte az előtte zajló eseményeket. Odaszólt neki az egyik tüntető:

- *Asszonyom, van önnek rádiója?*
- *Van - felelte az asszony.*
- *Kitenné az ablakpárkányra és bekapcsolná a Kossuth rádiót?*

Az asszony megtette és mindenki nagy megdöbbenésére, nem az éppen olvasott szöveget lehetett hallani. Kitért a botrány. A hamis rádióadás közvetítői megúszták pár pofonnal, de a tömeg elkergette őket.

A Rádió ostromát valójában, ez az incidens váltotta ki.

A bejárattól jobbra, az épület fel volt állványozva. A feldühödött tömeg fiataljaiból álló csoport, felmászott a második emeletig. Az ablakokat zörgették, jónéhány be is tört. Nagy csörömpölés keletkezett, az állványon állók buzdították a lentieket; „*ha nem engednek be az ajtón, bemegyünk az ablakon.*”

Az ÁVH-sok nemsokáig túrték az eseményeket. Kinyitották az épület baloldali ablakait és eszeveszett tűz alá vették a szemben lévő házat. Por és füst lepte el az egész utcát.

A tüntetők fejvesztve menekültek az utca mindkét irányába.

Később abbahagyták a lövöldözést az ÁVH-sok. Csend lett. Időközben újabb tüntetők jöttek, az utca ismét megtelt. A lázongó tüntetők egyre közelebb kerültek a főkapuhoz. Mi a kapuig nem mertünk elmenni, viszont a hangzavar egyre nagyobb lett, a szóvá tett követelésektől.

A hangulat parázslott, köveket és egyéb tárgyakat dobáltak az emberek a rádió épületéhez.

Nagy riadalom támadt, amikor a Kiskörút felől három katonai teherautó érkezett, tele katonákkal.

Sokan futásnak eredtek, de némi megnyugvást kezdtünk érezni, amikor azt láttuk, nincs náluk fegyver. A katonák leszálltak a kocsikról.

Tömegoszlatást vezényeltek a katonáknak, akik tisztiiskolások voltak.

Elindultak felénk a szűk utcán egymásba karolva.

Mi is felvettük harci alakzatunkat, egymásba karolva vártuk őket, még a házak falának is nekitámaszkodtunk. Nem is tudtuk bennünket

még egy méterrel sem hátrébb tolni. Tíz-húsz percig tartott ez a lökdösődés, ekkor a katonák parancsnoka, látva a reménytelen akciót, a gépkocsikhoz rendelte a katonáit és távoztak.

Örömmel nyugtáztuk ezt a nagy sikert.

A tüntetőknek ekkor még nem volt fegyvere, létszámuk viszont egyre növekedett.

Már éjfél is lehetett, amikor a Múzeum körút felől egy gyalogos rendőr fordult be az utcába. Határozott léptekkel tartott a Rádió felé. Egyesek kitértek előle, másokat ő került el. Egy jól megtermett, vállas, izmos tüntető megszólította:

- *Hát maga őrmester úr, hová megy?*
- *A Kapitányság küldött, hogy segítsék rendet csinálni a Rádiónál - felelte a rendőr.*
- *Most ment el egy század katona, nekik sem sikerült - válaszolta a tüntető. - Tudja mit, inkább adja ide a fegyvert, hogy vissza tudjunk löni az ÁVH-sokra*
- *Ezt én nem tehetem, mert hadbíróásra kerülök és mi lesz a családommal? - Felelte a rendőr.*

Ekkor a tömeg már teljesen körülfárta a megszeppent rendőrt.

Na, jól van, ha nem adja ide, akkor támassza oda a falhoz és mondja meg a parancsnokának, hogy a nagy tömegben elvették magától - tanácsolták neki.

A rendőr teljesített mindent, még a tartalék löszert is átadta a tömegnek. Pisztolyát meghagyták, senki nem bántotta, nyugodt léptekkel távozott arra, amerről jött. Nem sokkal később, már a rendőrtől szerzett géppisztollyal válaszoltak a felkelők, a Szentkirályi utca és a Bródy Sándor utca sarkán lévő ház padlásáról az ÁVH-soknak.

Az erőviszonyok csak akkor egyenlítődték ki, amikor a lámpagyárból golyósórókat, a zuglói Danuvia löszergyárból pedig löszeres ládákat hoztak a taxisok. Ketten vittünk egy ládát, nagyon nehéz volt. A padlásajtóba kellett letenni,

nem engedték nekünk tovább vinni, mert szemből lóttak az ÁVH-sok.

Ez már október 24-én hajnalban volt, én később indultam a VI. kerületi Vörösmarty u. 6. sz. alatti épületburkoló vállalat munkásszállására.

Gondoltam tudok még pihenni egy keveset, mert reggel 7-kor már munkába kellett állnom egy lágymányosi építkezésen.

Hát, nem így történt. Hiába indultam el, a villamos már nem közlekedett. Az utcán óriási tömeg hömpölygött, az egybefüggő emberáradatot időnként szétválasztotta a rendcsinálásra kivezényelt Magyar Gépesített Katonai Alakulatok vonulása. Ők barátságosak voltak. Közlekedési eszköz hiánya miatt, egy ideig az utcán tárgyaltuk az eseményeket. Munkahely helyett, többen is a Rádióhoz mentünk. Útközben már hallottuk, hogy azt már elfoglalták a tüntetők reggelre.

Nagy érdeklődéssel haladtam a helyszín felé, hiszen az éjszaka nem sokat láttam közelről, hogy valóságban mi is történt a harcok alatt.

Odaérve megdöbbenő látvány fogadott. Az utca teli volt iratokkal, bokáig jártunk a lelőtt vakolat törmelékében. A kapu mindkét szárnya nyitva volt. Szabad bejárás volt az irodákba, ahol a térdig érő iratkupacokon lépdeltünk. Halomban álltak a kilőtt töltényhüvelyek és senki nem dolgozott ezekben az irodákban. Halottakat sem láttunk a Rádió épületében.

Ez október 24-én reggel 8-9 óra között volt. A szemlélődést befejezve, átmentem a főkapuval szemközti házba, az is teljesen kihalt volt, lakói valószínűleg elmenekültek a harcok miatt. Az egész házban egy katonaruhás férfit láttam, aki a kaputól 4-5 méterre a fal mellett ült, akiről azt gondoltam, alszik. Sapkája a megszokottnál jobban az arcába volt csúszva, arckifejezése feltűnően nyugodt volt, kezei a kövezethez értek.

Ujjai nem támaszkodtak, inkább a gerincén tartotta magát. Puskája mellette, a falhoz támasztva hevert. Ruházata gyakorló öltöny volt, olyan, amelyben a munkaszolgálatos katonák dolgoztak az építkezéseken. Közelebb lépve hozzá, láttam, hogy lyukas volt a koponyája, halott volt.

Fegyverét egy ideig csak nézegettem, majd egyszer csak felemeltem, és elindultam a teljesen üres udvar felé. Magam sem tudom miért, a levegőbe lóttam, talán tiszteletből.

Megszolgált a díszlövést.

Nagy Sándor

IN MEMORAM

Iker László, Világszövetségünknek, a Magyar Politikai Foglyok Szövetségének, valamint az 1956-os Magyar Nemzetőrség és Vitézi Lovagrend tagja 2015. december 22-én, életének 74. évében elhunyt.

Dr. Sántha Gábor Iker László ravatalánál

Dobos József, kecskeméti tagunk 2016. február 21-én, 93. életévében eltávozott az élők sorából.

Bük János, Magyar Köztársaság Érdemrend arany fokozatával, valamint a Forradalom és Szabadság Hőse kitüntetéssel elismert tagunk 2016. május 25-én elhunyt, életének 77. évében.

Kreis József nyugállományú ezredes 79 évesen, 2016. június 2-án, távozott el az élők sorából. Az Összefogás 1956 Katonai és Polgári Örökségének Megőrzéséért Közhasznú Egyesület tagjaként életéért és munkásságáért Világszövetségünk is mindenkor tisztelettel adózott.

*

*Mi, az 1956-os Magyar Szabadságharcosok
Világszövetsége tagjai és elnöksége, nehezen éljük
meg minden egyes Bajtárs elvesztését.
Emléküket kegyelettel megőrizzük!*

Gyulai Líviusz megemlékezése Bódis Antal '56-os mártírról, néhai évfolyamtársukról - tollrajz
(Haris László fotóművész felvétele)

A szerkesztő bizottság, Világszövetségünk Alapító Okiratában elfogadott etikai irányelvek alapján végzi munkáját. Az olvasói levelek tartalmáért felelősséget nem vállal, esetenként szerkesztett, rövidített formában jelentetjük meg. Kéziratot nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza.

Impresszum:

LÁMPÁS - az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége időszakos lapja
Kiadó: 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége
Címe: H-1051 Budapest, Nádor u. 36. V. emelet
Felelős kiadó: dr. Sántha Gábor, az 1956-os MSZVSZ elnöke
A szerkesztő bizottság elnöke: Csigás Zoltán, az 1956-os MSZVSZ általános alelnöke
Felelős szerkesztő: Vennes Aranka
Szerkesztőségi titkár: Kutas Tímea
Telefon/fax: +36 1 269 1340
Mobil: +36 70 424 1956; +36 70 38 1956 1
E-mail: imszvsz@upcmail.hu
Web: www.1956mszvsz.hu
ISSN 2064-8103